Suomen luonnonsuojeluliitto

15.3.2017
Sirkku Manninen
varapuheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliitto

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

ASIA: VNS 1/2017 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida käsiteltävää valtioneuvoston selontekoa ja lausuu siitä seuraavaa:

Hallitus on nostanut Agenda2030:n toimeenpanon yhdeksi kärjeksi hiilineutraalin ja resurssiviisaan yhteiskunnan. Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa hiilineutraalin yhteiskunnan toteuttaminen perustuu vahvasti biotalouteen. Suomen luonnonsuojeluliiton mielestä hallituksen selonteossa esitettyihin toimenpiteisiin liittyy selviä heikkouksia mitä tulee sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toiminnan turvaamiseen että konkreettisiin CO_2-päästöjen vähentämistoimenpiteisiin (esim. energiankulutuksen vähentämiseen, energiankäytön tehostamiseen ja uusiutuvien energiamuotojen osuuden kasvattamiseen kestävästi).

Nämä heikkoudet liittyvät etenkin Agenda2030:een kytkeytyvään energia- ja ilmastostrategiaan, joka pohjautuu pitkälti puubiomassan ja puupohjaisten biopolttoaineiden käytön lisäämiseen energiantuotannossa ja liikenteessä. Suomen uhanalaisista eliölajeista noin 36% elää ensisijaisesti metsissä. Etenkin vanhat metsät ovat uhanalaisten metsälajien tärkein elinympäristö.[1] Lisähakkuut nuorentavat metsien ikärakennetta entisestään heikentäen täten niiden monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimintakykyä.[2] Metsäluonnon suojelutoimiin tuleekin panostaa lisää, esim. palauttamalla METSO-ohjelman rahoitus vuoden 2014 tasolle, vaikka hakkuita ei edes kasvatettaisi.

Energia- ja ilmastostrategian vaikutusarviot –yhteenvetoraportissa todetaan lisääntyvän puunkäytön pienentävän metsien hiilinielua niin paljon, että ilmakehän CO_2-pitoisuus pysyy suurin piirtein nykytasolla 2030 saakka.[3] Lisäksi 85 % metsästä korjatusta hiilestä vapautuu nykykäytöllä muutamassa vuodessa ilmakehään. Näin puun korjuun ja käytön lisäämisen itse asiassa lämmittävät ilmastoa.[4] Puuaineksen tehokkaampi korjuu pienentää myös metsämaan hiilivarastoa.

Kaiken kaikkiaan Suomen energia- ja ilmastopolitiikka perustuu tilastokikkailuun, jossa puupohjaisen biomassan CO_2-päästöt merkitään nollaksi. Puun polttaminen ei koskaan poista CO_2:a ilmakehästä, vaan puuhun sitoutunut hiili vapautuu poltettaessa ilmakehään samalla tavalla kuin fossiilisiin polttoaineisiin sitoutunut hiili. Esimerkiksi raakaöljyn elinkaarinen päästö on luokkaa 80-90 g CO_2/MJ ja puun hiilisisältö luokkaa 110 g CO_2/MJ. Näin ollen puun korvatessa öljyä 1:1 korvaushyötykerroin on vain ~0.7-0.8.[4] Hallituksen puubiomassapohjaisen tukipolitiikan kyseenalaistavat mm. metsäteollisuuden toimijat, jotka moittivat hallituksen metsähakkeen energiatukea.[5]

Hallituksen Agenda2030-selontekoon sisältyy vuoteen 2030 ulottuvan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman laatiminen. Suunnitelmassa esitetään millä toimilla kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään ja ilmastonmuutosta hillitään päästökaupan ulkopuolisilla sektoreilla – liikenteessä, rakennusten erillislämmityksessä, jätteissä ja maataloudessa. Jotta ko. suunnitelmalla saavutetaan todellisia kasvihuonekaasupäästövähennyksiä, tulee siihen sisältyä uusia konkreettisia todellisia päästövähennystoimenpiteitä. Näin siksi, että esim. suurin osa energia- ja ilmastostrategiaan sisältyvistä liikennesektorin energiasäästöistä toteutuu jo sovituilla politiikoilla.[3] Sipilän hallituksen toimenpiteet vähempipäästöisiin käyttövoimiin perustuvien ajoneuvojen lisäämisestä eivät siis juuri vähennä liikenteen päästöjä. Lisäksi uusi iso auto kuluttaa enemmän energiaa kuin samaa käyttövoimaa käyttävä uusi pieni auto. Autoverotuksen tulisikin suosia pienikokoisia vähempipäästöisiä henkilöautoja ja autoetu tulisi poistaa. Tavarakuljetuksissa ja julkisessa liikenteessä tulee kasvattaa raideliikenteen ja biokaasuautojen osuuksia.

Biobiomassapohjaisten polttoaineiden tuottamisessa tarvittavat energiapanokset voivat usein aiheuttaa suuremmat kasvihuonekaasupäästöt kuin fossiiliset polttoaineet, joita biopolttoaineilla korvataan. Äärimmäinen esimerkki tästä on Kemiin suunniteltu Sunshine Kaidi (Finland) New Energy Co. Oy:n biopolttoainejalostamo, jonka lopputuote, biodieselöljy ja –bensiini, sisältäisi arviolta alle 50% prosessiin syötetystä energiasta (puubiomassa, mäntyöljy, nesteytetty maakaasu, koksi, sähkö). Jalostamon CO_2-päästöt ovat ympäristöluvan mukaan 1,3 milj. tonnia/vuosi.[6] Tällaiset biotaloushankkeet ovat kestämättömiä niin luonnon kuin taloudellisestakin näkökulmasta.

VTT on arvioinut, että kustannustehokkaita energiansäästömahdollisuuksia ja -potentiaalia on toistaiseksi toteutunutta enemmän.[7] Energiansäästön ja päästövähennysten osalta liikennesektorin energiankäytön ohella keskeistä on ottaa huomioon rakennusten energiatehokkuuden parantaminen. Puurakentamisen edistäminen, puuhun perustuvien resurssien ja muiden luonnonvarojen kaskadikäyttö, suurimman jalostusasteen tuotannon priorisointi sekä ravinteiden talteenotto ja kierrättäminen maataloudessa ovat myös toimia, jotka säästävät uusiutuvia ja uusiutumattomia luonnonvaroja sekä luovat lisäarvoa ja kestäviä työpaikkoja. Turvaamalla tutkimuksen ja koulutuksen voimavarat sekä (luonnon) ekosysteemien toimintakyky, Suomi voi edetä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi kohti vuotta 2030.

[1]Rassi P. ym. 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen_lajien_uhanalaisuus__Punainen_kir(4709

[2]Korhonen K.T. ym. 2016. Biotalousskenaarioiden mukaisten hakkuiden vaikutukset metsien monimuotoisuudelle tärkeisiin rakennepiirteisiin. https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2016/10/luke-luobio_51_2016.pdf

[3]Koljonen T. ym. 2017. Energia- ja ilmastostrategian vaikutusarviot: Yhteenvetoraportti. http://tietokayttoon.fi/documents/10616/3866814/21_Energia+ja+ilmastostrategian+vaikutusarviot+Yhteenvetoraportti/40df1f5f-c99c-47d1-a929-a4c825f71547?version=1.0

[4]Sampo Soimakallio, Kestävään ja älykkääseen biotalouteen –seminaari, Suomen Ympäristökeskus 26.1.2017

[5]Tomi Salo, Helsingin Sanomat, Mielipide 11.3.2017

[6]PSAVI/2560/2016. https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/Lisatiedot.aspx?Asia_ID=1330108

[7]Koreneff G. ym. 2014. Energiatehokuuden kehittymien Suomessa. Arviot menneisyydestä ja tulevaisuudesta. http://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2014/T180.pdf

Sirkku Manninen
sirkku.manninen@sll.fi, sirkku.manninen@helsinki.fi, 040-5631546